

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ & Β/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Θεσσαλονίκη,
13-05-2024
Αρ. πρωτ.: 13505

Ταχ.Δ/ση: Κολοκοτρώνη 22,
Σταυρούπολη
Τ.Κ.: 56430 –
Θεσσαλονίκη
Πληροφορίες: Γεωργία Τσερπέ
Τηλέφωνο: 6987156242
e-mail: symvdidev@sch.gr

Προς τους/τις
εκπαιδευτικούς Μουσικής
Πρωτοβάθμιας και
Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης της **Δυτικής**
Θεσσαλονίκης και των
νομών:
Χαλκιδικής, Κιλκίς,
Λέσβου, Χίου και Σάμου

Θέμα: Υλικό και Σύνδεσμοι για το μάθημα της Μουσικής

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Σας στέλνω, προς υποστήριξη της διδασκαλίας του μαθήματος της Μουσικής, Υλικό και Συνδέσμους από ομαδικές εργασίες, σε αρκετές από τις οποίες έχω συμμετάσχει ως συγγραφέας ή ως αξιολογήτρια ή ως επόπτρια ή ως συν-συγγραφέας. Συγκεκριμένα συνδέσμους από:

- ✓ Προγράμματα Σπουδών Μουσικής Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Μουσικών Σχολείων
- ✓ Οδηγούς του Εκπαιδευτικού Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Μουσικών Σχολείων

- ✓ Παρουσίαση (ppt) της γράφουσας αποσπασμάτων από το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Δημοτικού, τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού και το Επιμορφωτικό Υλικό Δημοτικού (2022). Τίτλος παρουσίασης: «Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Δημοτικού (2022). Παραδείγματα και εφαρμογές για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο».
- ✓ Ηλεκτρονικό βιβλίο (e-book): Βασιλειάδης, Λ., Κατσώχη, Χ., Τσερπέ, Γ. (2024). *Οδηγός για την Εισαγωγή στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών των Α.Ε.Ι. Διδακτική μεθοδολογία για την Αρμονία και τις Ακουστικές Δεξιότητες*. Ε.Ε.Μ.Ε.

Επίσης, παρατίθενται:

- ✓ Βασικές οδηγίες για την οργάνωση Μουσικού Συνόλου
- ✓ Βασικά σημεία του νομικού πλαισίου περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας που άπτονται του μαθήματος της Μουσικής

Όλο το υλικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί, κατά το δοκούν, με επιλογή και στις δύο βαθμίδες Εκπαίδευσης, Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Μουσικά Σχολεία, ανάλογα με την κάθε περίπτωση, το επίπεδο των μαθητών/τριών και τους διδακτικούς στόχους.

1. Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το Δημοτικό

ΙΕΠ (2022). *Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Μουσικής στο Δημοτικό*. ΦΕΚ 3040/8-5-23. 2^η Έκδοση. Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης»- MIS: 5035542. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020, Αθήνα,

<https://www.iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>

2. Οδηγός του Εκπαιδευτικού Μουσικής για το Δημοτικό

ΙΕΠ (2022). *Οδηγός Εκπαιδευτικού*. Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Μουσικής στο Δημοτικό. 2^η Έκδοση, Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση, 2014-2020, Αθήνα,

<https://www.iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>

3. **Τσερπέ, Γ. (2024)**. «Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Δημοτικού (2022). Παραδείγματα και εφαρμογές για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο» (παρουσίαση ppt,

απάνθισμα από: Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής Δημοτικού (2022), Οδηγό του Εκπαιδευτικού Μουσικής Δημοτικού (2022) και Επιμορφωτικό Υλικό Μουσικής για το Δημοτικό). Ανάρτηση στην Ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης,

<https://srv-dide-v.thess.sch.gr/portal/anakoynoseis-gia-syntonistes/13919-to-programma-spoudon-mousikis-dimotikoy-2022-paradeigmata-kai-efarmoges-gia-to-dimotiko-kai-to-gymnasio>

4. Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το Γυμνάσιο

ΙΕΠ (2021). Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Μουσικής στις Α', Β', Γ' τάξεις Γυμνασίου. ΦΕΚ 1998/27-3-23. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020, Αθήνα,

<https://www.iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>

5. Οδηγός του Εκπαιδευτικού Μουσικής για το Γυμνάσιο

ΙΕΠ (2022). Οδηγός Εκπαιδευτικού. Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Μουσικής στο Γυμνάσιο. Δεύτερη έκδοση. Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση. Αθήνα,

<https://www.iep.edu.gr/el/nea-ps-provoli>

6. Προγράμματα Σπουδών Μουσικών Σχολείων

ΙΕΠ (2015α). Πρόγραμμα Σπουδών για τα Μουσικά Γυμνάσια και Λύκεια, ΦΕΚ 2858/28-12-2015, Πεδίο «Ευρωπαϊκή Μουσική», Πράξη «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21^{ου} αι.)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τα Μουσικά και Καλλιτεχνικά Γυμνάσια και Λύκεια με κωδικό ΟΠΣ 295450 και ΣΑΕ 2010 ΣΕ 04580066. Αξιολόγηση Προγραμμάτων Σπουδών. Μαθησιακό πεδίο: «Ευρωπαϊκή Μουσική»,

https://www.iep.edu.gr/images/IEP/EPISTIMONIKI_YPIRESIA/Epist_Grafeia/Graf_Ereynas_B/2018/PS_Odigoι_Ekpkou/FEK_2828_ps_mousikis_paideias.pdf

7. Οδηγός του Εκπαιδευτικού μαθημάτων Μουσικών Σχολείων

ΙΕΠ (2015β). Οδηγός Εκπαιδευτικού για τα Μουσικά και Καλλιτεχνικά Γυμνάσια και Λύκεια. Πεδίο «Ευρωπαϊκή Μουσική». Πράξη «Νέο Σχολείο (Σχ. 21^{ου} αι.) με κωδικό ΟΠΣ 295450 και ΣΑΕ 2010 ΣΕ 04580066, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2007-2013.

<https://www.iep.edu.gr/el/component/k2/content/82-programmata-spoudon-kai-odigoι-gia-ton-ekpaideftiko>

8. Βασιλειάδης Λ., Κατσώχη Χ., Τσερπέ Γ. (2024). *Οδηγός για την Εισαγωγή στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών των Α.Ε.Ι. Διδακτική μεθοδολογία για την Αρμονία και τις Ακουστικές Δεξιότητες (e-book)*, Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.),

<https://www.eeme.gr/publications/books/eisagogi-sta-tmimata-mousikon-spoudon.html>

Παρουσίαση (ppt): Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης, 27-3-24,

<https://srv-dide-v.thess.sch.gr/portal/anakoynoseis-gia-syntonistes/13782-didaktiki-methodologia-gia-tin-armonia-kai-tis-akoustikes-deksiotites>

9. Πρόγραμμα Σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο «Καλλιτεχνική Παιδεία»

ΙΕΠ (2015γ). Πρόγραμμα Σπουδών του Γενικού Λυκείου στο γνωστικό αντικείμενο «Καλλιτεχνική Παιδεία» ΦΕΚ 155/22-1-15, Πράξη: ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» με κωδικό ΟΠΣ 29450 άξονες προτεραιότητας 1, 2, 3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» 2014-2015.

https://pes.iep.edu.gr/images/IEP/programmata_spoudon/technes/%CE%A6%CE%95%CE%9A_%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%A7%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%99%CE%91_%CE%BB%CF%85%CE%BA.pdf

10. Οδηγός του εκπαιδευτικού στο γνωστικό αντικείμενο «Καλλιτεχνική Παιδεία»

ΙΕΠ (2015). *Οδηγός για τον Εκπαιδευτικό στο γνωστικό αντικείμενο «Καλλιτεχνική Παιδεία»*. (Τάξη: Α΄ Λυκείου). Γενικό Λύκειο, Πράξη: Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» με κωδικό ΟΠΣ 295450, άξονες προτεραιότητας 1, 2, 3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (2007-2013).

http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/1727/2/1727_%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3_%CE%9A%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%A7%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97_%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%99%CE%91_.pdf

11. Βασικές Οδηγίες για την οργάνωση Μουσικού Συνόλου¹

(απόσπασμα από: ΙΕΠ (2021). *Επιμορφωτικό Πρόγραμμα. Μουσική Δημοτικό*, Τσερπέ Γ. (επ.), Μαγαλιού Μ., Μπαρμπάκη Μ., Καλοπανά Μ. MIS: 5035543

- ✓ Συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών στη μουσική εκτέλεση (τραγούδι ή μουσικά όργανα/αυτοσχέδια όργανα) ή ταυτόχρονα ή εκ περιτροπής ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών/τριών της τάξης και τον αριθμό των διαθέσιμων μουσικών οργάνων. Επιλογή μουσικών κομματιών κατάλληλων για την ηλικία και το επίπεδο των παιδιών.
- ✓ Επιλογή ρεπερτορίου με κριτήρια γνωστικών στόχων (μάθηση απλών συμβόλων, λίγη εξοικείωση με ανάγνωση παρτιτούρας), προγενέστερων γνώσεων (γνωστικό επίπεδο των παιδιών), νοήματος των στίχων των τραγουδιών, τονικής έκτασης των τραγουδιών (βασική έκταση για Δημοτικό, ρε4-ρε5) και ηλικίας των μαθητών/τριών: στους/στις μικρότερους/ρες μονόφωνες μελωδίες, στους μεγαλύτερους/ρες, τραγούδια στο σχήμα ερώτηση-απάντηση και δίφωνα με διαδοχικές μελωδίες, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.
- ✓ Επιλογή καταλλήλων τονικοτήτων και για την απόδοση του τραγουδιού και για την εκτέλεση σε όργανα.
- ✓ Άμεση έναρξη της πρόβας κατά την έλευση των πρώτων μαθητών/τριών, ώστε να αποφεύγεται καθυστέρηση και θόρυβος από την προσέλευση των υπολοίπων.
- ✓ Διδασκαλία του τραγουδιού αρχικά «με το αυτί» και στη συνέχεια διδασκαλία στα όργανα.
- ✓ Ορθή απόδοση του τραγουδιού από τον/την εκπαιδευτικό. Επανάληψη του τραγουδιού από τους/τις μαθητές/τριες ανά φράση με τους στίχους και στη συνέχεια με τα ονόματα των νοτών.
- ✓ Συμμετοχή στο μουσικό σύνολο ακόμη και των μαθητών/τριών με ασταθή ρυθμό ή/και φωνή με παίξιμο μόνο του ισχυρού χρόνου σε ρυθμικά κρουστά ή με παραγωγή ηχητικού στρώματος χαμηλής έντασης (pp) με ιδιόφωνα όργανα ή ηχογόνα αντικείμενα.
- ✓ Διεύθυνση του μουσικού συνόλου από τον/την εκπαιδευτικό με ταυτόχρονο παίξιμο στο πιάνο, αλλά ενίοτε και χωρίς πιάνο. Στη δεύτερη περίπτωση ταυτόχρονη απόδοση του τραγουδιού και από τον/την εκπαιδευτικό για καλύτερη μίμηση από τους μαθητές/τριες του τονικού ύψους των ήχων και των μουσικών φράσεων.

¹Marks Anthony (ed.). (2004). Crozier R. and Scaife N., *All Together! Teaching music in groups*, London, United Kingdom: The Associatead Board of the Royal Schools of Music

- ✓ Απόδοση από τον/την κάθε μαθητή/τρια του δικού του μέρους κατά τη διάρκεια της δοκιμής και στην περίπτωση εκτεταμένου κομματιού, απόδοση μιας ή δύο μουσικών φράσεων, για αποφυγή μείωσης του ενδιαφέροντος των άλλων μαθητών/τριών, λόγω της αναμονής. Εναλλακτική πρακτική λύση, παίξιμο με ήχο μόνο από έναν μαθητή/τρια και ταυτόχρονα «βουβό» παίξιμο, μόνο με δακτυλισμούς χωρίς ήχο και από τους άλλους/ες το μουσικό μέρος που τους αντιστοιχεί.
- ✓ Επιλογή κατάλληλου τέμπο-ταχύτητας. Προτίμηση αργής ή μέτριας ταχύτητας, ανάλογα με την ηλικία και τις δυνατότητες των μαθητών/τριών.
- ✓ Διατύπωση ερωτήσεων αυτοαξιολόγησης, αλλά και ετεροαξιολόγησης από τον/την εκπαιδευτικό (για παράδειγμα «τι θα ήταν καλό και πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί το παίξιμο του/της συμμαθητή/ριά σας») ή παρατήρηση από τους μαθητές/τριες κάποιου λάθους του/της συμμαθητή/ριάς τους ή αξιολόγηση του παιξίματός του/της, ως προς τον ορθό τόνο, τον ρυθμό, την άρθρωση, τη δυναμική, τους χρωματισμούς, όπως και κατά πόσο αποδίδονται με ίδιο ή διαφορετικό τρόπο οι όμοιες φράσεις. Με τους τρόπους αυτούς, και με συνδυασμό της ατομικής και ομαδικής διδασκαλίας, επιτυγχάνεται η συμμετοχή όλων των παιδιών.
- ✓ Στην περίπτωση ολιγομελών τμημάτων, μπορεί να προβλεφθεί ένας καταμερισμός της χρονικής διάρκειας του μαθήματος, ώστε κάθε μαθητής/τρια να παίζει ή να τραγουδήσει σε συγκεκριμένο χρόνο και στη συνέχεια να ακούσει και τις διορθώσεις. Στην περίπτωση των πολυμελών τμημάτων, οι μαθητές/τριες είναι δυνατόν να χωριστούν σε ομάδες, με συμμετοχή της κάθε μίας με συγκεκριμένη διάρκεια στο μάθημα. Ειδικά για την ομάδα της χορωδίας, κάθε μαθητής/τρια δύναται να αποδώσει τραγουδιστά χωρίς συνοδεία ένα τμήμα του μουσικού μέρους του/της ή να αποδώσει το δικό του/της μέρος με ταυτόχρονο παίξιμο μιας ή δύο άλλων φωνών, ανάλογα με τις δυνατότητές του/της. Στους μαθητές/τριες που δεν συμμετέχουν στο μουσικό σύνολο με κάποιο μουσικό ρόλο, προτείνεται με παρότρυνση του/της εκπαιδευτικού και με συζήτηση μαζί του/της, να αναλάβουν έναν διαφορετικό ρόλο.

12. Βασικά σημεία του θεσμικού πλαισίου περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας σε σχέση με το μάθημα της Μουσικής

Η πνευματική ιδιοκτησία αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα, προστατεύεται συνταγματικά (άρθ. 5, παρ. 1 και 3 και άρθ. 17, παρ. 1) και δίνει το δικαίωμα στον δημιουργό ενός πρωτότυπου πνευματικού έργου να επιτρέπει ή να απαγορεύει τη χρήση του έργου του από τρίτους (Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (επιμ.), *Η πνευματική ιδιοκτησία για μαθητές γυμνασίου-λυκείου*, ori.gr, σ. 1, 2). Έργα τα οποία προστατεύονται αποτελούν γραπτά και προφορικά κείμενα (μυθιστορήματα, ποιήματα, στίχοι, διαλέξεις κ.ά.), μου-

σικά έργα, εικαστικά έργα, οπτικοακουστικά έργα, διασκευές, συλλογές έργων (εγκυκλοπαίδειες κ.ά.), βάσεις δεδομένων, προγράμματα η/υ, κ.λ.π. (στο ίδιο, σ. 4-5). Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας διαρκεί εβδομήντα χρόνια μετά τον θάνατο του δημιουργού (στο ίδιο, σ.14).

Ειδικά στο μάθημα της μουσικής, στο οποίο, λόγω της φύσης του, είναι αναγκαία η χρήση ήχου ή/και εικόνας ή φωτογραφίας, μέσα με τα οποία υποστηρίζεται μεταξύ άλλων και διαθεματικά, αναδεικνύονται ζητήματα που άπτονται της πνευματικής ιδιοκτησίας. Δεν επιτρέπεται η ελεύθερη χρήση και διακίνηση έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού (βίντεο, ηχητικό υλικό) μουσικής. Εξαιρέση αποτελεί η χρήση και αναπαραγωγή τέτοιου υλικού όταν πρόκειται για διδασκαλία μέσα στην τάξη ή για δημόσια παρουσίαση (εκτέλεση μουσικών έργων) στο πλαίσιο όμως δραστηριοτήτων των σχολικών μονάδων με ακροατήριο εκπαιδευτικούς, μαθητές, συγγενείς μαθητών κ.λ.π. (στο ίδιο, σ. 13). Κατά συνέπεια, μόνο για τον σκοπό της διδασκαλίας μπορεί να δοθεί στους μαθητές και μαθήτριες έντυπο υλικό, απόσπασμα βιβλίου με ασκήσεις, μουσικά κείμενα-παρτιτούρες και οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο, ακουστικά παραδείγματα). (βλ. και *Οδηγός πνευματικής ιδιοκτησίας για δασκάλους*, ori.gr, σ. 15). Δεν επιτρέπεται, επομένως, η διακίνηση τέτοιου υλικού μέσω του διαδικτύου, η αποστολή του ή η ανάρτησή του σε προσωπικές ιστοσελίδες ή ιστοσελίδες μιας σχολικής μονάδας. Οτιδήποτε υπάρχει στο διαδίκτυο δεν είναι ελεύθερο πνευματικών δικαιωμάτων και δεν μπορεί να αποσταλεί ή να αναρτηθεί σε προσωπικούς ιστοχώρους και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (face book, κ. ά.) (βλ. Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (επιμ.), *ό.π.*, σ. 18 και 22). Απαιτείται η σχετική άδεια του δημιουργού (στο ίδιο, σ. 22) ή η τήρηση των όρων χρήσης, οι οποίοι συνήθως συνοδεύουν την ανάρτηση. Οι όροι αυτοί θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να ερευνώνται (συνήθως στο σημείο: «βλ. περισσότερα»), συγκεκριμένα για το αν μία ανάρτηση διατίθεται ελεύθερα ή διατίθεται με άδειες Creative Commons (CC), σύμφωνα με τις οποίες ο δημιουργός καθορίζει τους όρους χρήσης του έργου του, δηλαδή ποιους από αυτούς επιτρέπει και ποιους όχι. Οι όροι αυτοί έχει καθιερωθεί να παρουσιάζονται με συγκεκριμένα εικονίδια:

δηλώνει ότι, απαιτείται η αναφορά δημιουργού (BY) ή

δηλώνει ότι, απαιτείται η αναφορά του δημιουργού, αλλά δίνεται και η δυνατότητα να διανεμηθεί (Share Alike, SA), στην περίπτωση όμως που το έργο αλλοιωθεί, τροποποιηθεί και δημιουργηθεί κάτι νέο βασισμένο στο έργο, το έργο που θα προκύψει θα μπορεί να

διανεμηθεί μόνο με την ίδια άδεια. Ακόμη, το εικονίδιο δηλώνει ότι, απαιτείται αναφορά του δημιουργού, αλλά δεν επιτρέπεται το έργο να αλλοιωθεί, να τροποποιηθεί ή να δημιουργηθεί κάτι νέο βασισμένο στο έργο (ND, no derivative). Τέλος, το εικονίδιο NC (no commercial), δηλώνει ότι το έργο δεν επιτρέπεται να έχει εμπορική

χρήση. Τα παραπάνω εικονίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν με διάφορους συνδυασμούς, ανάλογα με το τι ορίζει ο εκάστοτε δημιουργός-δικαιούχος, δηλαδή

ή

κ.ά.

Πηγές που αφορούν τους όρους creative commons:

https://el.wikipedia.org/wiki/Creative_Commons,

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=el>,

<https://creativecommons.ellak.gr/2015/08/21/enas-aplos-odigos-gia-tis-adies-creative-commons-4-0/> (ημερ. επίσκεψης 20/5/2024)

Συνεπώς, αφού εξεταστούν οι περιορισμοί μιας ανάρτησης, είναι θεμιτό για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ο/η εκπαιδευτικός μουσικής να αποστείλει στους μαθητές και στις μαθήτριες μαζί με τον σύνδεσμο μιας ανάρτησης (π.χ από το youtube) και την πηγή, δηλαδή τον δημιουργό του βίντεο, τον εκδότη και την ημερομηνία επίσκεψης (γιατί ενδέχεται σε μεταγενέστερο χρόνο να συμβεί αλλαγή της ανάρτησης). Τα ίδια στοιχεία θα πρέπει να αναφέρονται και στην περίπτωση των υπερσυνδέσμων. Ειδικότερα, στην περίπτωση αποστολής στους/στις μαθητές/τριες συνδέσμου από βίντεο, προτείνεται να αναγράφεται «το βίντεο να ειπωθεί παρουσία γονέα», γιατί στους όρους χρήσης της υπηρεσίας youtube αναφέρονται ως όριο ηλικίας τα 18 έτη. (βλ. Όροι χρήσης της υπηρεσίας You tube,

<https://www.youtube.com/static?gl=GR&template=terms>, (ημερ. επίσκεψης, 20/5/2024)

Αν όμως ένα παιδί μετά την παρακολούθηση του προτεινόμενου βίντεο επισκεφθεί και άλλες αναρτήσεις που δεν έχουν προταθεί, την ευθύνη αναλαμβάνουν οι γονείς ή οι κηδεμόνες, οι οποίοι οφείλουν να γνωρίζουν το τι προτείνουν οι εκπαιδευτικοί και το τι επισκέπτονται τα παιδιά τους.

Γενικότερα, οτιδήποτε είναι ήδη αναρτημένο στο διαδίκτυο δεν δύναται να αναρτηθεί εκ νέου, χωρίς να ερευνηθούν οι περιορισμοί του δημιουργού και να αναγραφεί η πηγή (όχι η δεύτερη ανάρτηση, εκεί δηλαδή που τυχαία παρατηρήθηκε) (βλ. Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (επιμ.), *ό.π.*, σ. 18). Επομένως, αν ένας εκπαιδευτικός θέλει να αναρτήσει υλικό στην e-class θα αποστείλει τον σύνδεσμο και θα αναγράψει και την πηγή (δηλαδή, τον δημιουργό, εκδότη, κ.λ.π., όπως αναφέρθηκε).

Οι ίδιοι περιορισμοί ισχύουν και για τις φωτογραφίες και εικόνες, καθώς και αυτές υπόκεινται συνήθως σε πνευματικά δικαιώματα. Προτείνεται να αναζητείται παράλληλα με μία εικόνα και η συνοδευτική φράση «η εικόνα ενδέχεται να υπόκειται σε πνευματικά δικαιώματα». Αποθετήρια εικόνων με δυνατότητες ελεύθερης χρήσης με όρους ανάλογα με την περίπτωση αποτελούν:

<https://www.wikiart.org> , <https://gr.pinterest.com/> , <http://europaeana.gr/>

Σε όλους αυτούς τους παραπάνω περιορισμούς δεν υπόκεινται έργα που αποτελούν κοινό κτήμα (στο ίδιο, σ. 17). Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσεται η παραδοσιακή μουσική, της οποίας η χρήση ακουστικού και έντυπου υλικού είναι ελεύθερη. Συγκεκριμένα, ελεύθερη είναι και η αυτούσια χρήση της, η διασκευή της, η επεξεργασία της, η αποστολή της διαδικτυακά στους/στις μαθητές/τριες, καθώς και η ανάρτηση βιντεοσκοπημένης απόδοσής της από τους/τις μαθητές/τριες στην ιστοσελίδα μιας σχολικής μονάδας.

❖ Εν κατακλείδι, επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που οι παραπάνω σύνδεσμοι δεν ανοίγουν, είναι δυνατόν να ανοιχθούν με αντιγραφή-επικόλληση στη μηχανή αναζήτησης google. Προς υπενθύμιση, ο/η κάθε ένας/μία συνάδελφος μπορεί να χρησιμοποιήσει, κατ'αναλογία, από όλα τα παραπάνω ό,τι θεωρεί κατάλληλο σε σχέση με το επίπεδο των μαθητών/τριών, τη βαθμίδα των μαθητών/τριών και το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας.

Η Σύμβουλος Εκπαίδευσης Μουσικής
Δυτικής Θεσ/νίκης

Γεωργία Μαρία Τσερπέ
Δρ. Ιστ. Μουσικολογίας Α.Π.Θ.,
απόφ. Κρατικού Ωδείου Θεσ/νίκης